

DİLÇİLİK

UOT 821 (091) 47.09.91

QADIN VƏ KİŞİ NİTQİNİN FƏRQLİ XÜSUSİYƏTLƏRİ

A.M.MEHDİZADƏ
Bakı Dövlət Universiteti
Alide_23.02@hotmail.com

Nitqdə gender xüsusiyyətlərinin təzahürü Azərbaycan dilçiləri tərəfindən müxtəlif cəhətdən və əsasən, digər problemlərin həllinə yönəldilmiş şəkildə tədqiqata cəlb edilsə də, bu barədə hərtərəfli araşdırma aparılmamış və ümumən, yeni və aktual sahədir. Məqalə nitqdə gender spesifikasiyasının tədqiqatına, müxtəlif cinslərin dildən fərqli tərzdə istifadəsinin öyrənilməsinə həsr edilmişdir.

Məqalənin müəllifi gündəlik məişət nitqini aparıcı tutur və gender dilçiliyinə dair, əsasən, xarici mənbələrdəki elmi-nəzəri tədqiqatlara istinad edir. Gender dilçiliyi haqqında tədqiqatlarda qadın və kişi nitqinin bir-birindən fərqlərinin müəyyən edilməsi mərkəzi yer tutur. Məqalədə bu məsələlərə aid nəzəri fikirlərə və araşdırmalara işıq salınır.

Kişi və qadın nitqi sadəcə fonetik xüsusiyyətlərə və leksikondakı sözlərin kəmiyyətinə görə yox, həm də qrammatik və üslubi spesifikasiyasına görə də bir-birindən fərqlənir. Məqalədə kişi və qadın nitqinə ayrıca nəzər salınır, müqayisə aparılır.

Sonda dildə gender fərqləri qeyd edilmiş və bu fərqlərin həm fizioloji, həm də psixoloji faktların təzahürü kimi meydana çıxdığı nəticəsinə gəlinmişdir.

Açar sözlər: kişi nitqi, qadın nitqi, psixoloji və fizioloji fərqlər, üslub xüsusiyyətləri, mədəni etiketlər, intensivlik, leksikon.

Cinslər fizioloji cəhətdən bir-birindən fərqləndiyi kimi, emosional-ekspressiv xüsusiyyətlərə görə də müxtəlif keyfiyyətlərə malikdir. Qadın və kişi nitqi bəzi xüsusiyyətlərinə görə bir-birindən seçilir. Təbii ki, hamımızın danışdığı dil eynidir və nə qədər fərq yaransa da, bu, iki ayrı qütb təşkil etmir. Qadın da, kişi də, yəni, ümumilikdə, cəmiyyətin hər bir nümayəndəsi eyni dildən istifadə edir, öz fikirlərini ifadə etmək üçün eyni mənbəyə əsaslanır. Məsələ ondadır ki, eyni mənbədən istifadə edərkən, vahid qaynağa müraciət edərkən bu iki cinsin özünəməxsus xüsusiyyətləri meydana çıxır. Təbii ki, dilçilik fərdiyyəti inkar etmir və hər bir şəxsin nitqinin onun dünyagörüşü, təhsili, yaşı və s. amillərdən asılı olduğunu qeyd edir. Bununla yanaşı, fizioloji xüsusiyyətlər əsasında müəyyənləşən gender müxtəlifliyinin də nitqə müəyyən dərəcədə təsiri ilə hesablaşır. Lakin dil bunu sxematika kimi qəbul etmir. Bunu nəzərə alaraq şəxsiyyətin nitqinin fərdiyyətinə o dərəcədə enmədən ümumiləş-

dirmə aparsaq, eyni cinsə mənsub olanların nitqində digər cinsdən fərqli olan bir sıra ortağ xüsusiyyətləri də görə bilərik.

Qadın beyninin yarımkürələri bir-biri ilə daha çox əlaqəlidir, kişilər danışmada çox zaman sözlərə, cümlələrə qulaq assalar da, qadınlar danışığın qeyri-verbal tərəflərini (diksiya, ton, ucalıq, intonasiya, jest, mimika və sair) daha yaxşı duyurlar. Həmçinin kişilər nitqin bir hissəsinə daha diqqətlə qulaq asırlar. Ona görə də kişilərlə həmsöhbət olan zaman birbaşa mətləbə keçmək lazımdır. Yoxsa cümlələrinizi bəzəmək və ya öz emosiyalarınızı göstərmək istəyərkən diqqətin məğzdən yayındığını və ya qarşı tərəfin hadisənin mahiyyətini hiss etmədiyini aşkar edə bilərsiniz. Qadın diqqətlə və sonadək dinləməyə meyillidir. Kişi isə qadını 10-15 saniyə diqqətlə dinləyir və axıradək gözləmədən dərhal cavablandırır (9).

Dilin ən ifadəli vasitələri obrazlı vahidlər və məcazlardır (1, 77). Eyni bir hadisəni kişi də, qadın da danışsa, bunu qadınlar daha detallı, daha emosional şəkildə rəvayət edirlər. Çünki kişi üçün əsas olan fikrini çatdırmaq, qadın üçün isə bundan əlavə, öz hisslərini, düşdüyü psixoloji vəziyyəti göstərməkdir. Müsahibi onu tam olaraq dinləməsə də, hər şeyi detallı şəkildə qavramasa da, olar, əsas odur ki, ona qulaq assınlar, yəni ona diqqət yetirilsin, həm də öz ürəyini boşalda bilsin. Danışmaq heç nəyi həll etməsə də, qadın psixologiyası üçün bu olduqca vacibdir. Qadınlar diqqətin bir neçə yerə ayrılması məsələsində də kişiləri üstələyirlər. Müsahibi ilə söhbət zamanı həm ona qulaq verə, həm də ətrafdakı insanların geyim tərzini, baxışını, yerləşməni beynində təhlil edə, həmsöhbət birdən artıq olduqda danışandan əlavə, digərlərinin də reaksiyasını onların üz, əl-qol hərəkətlərinə əsasən daha rahat müəyyən edə bilirlər. Jest və mimikaları oxumaqda, psixoloji vəziyyəti analmaqda qadınlar daha bacarıqlıdır. Qadınlar insan münasibətini daha incə mənimsəyir, xırda detallara daha həssas reaksiya verirlər. Əgər kişilərdə uğur qazanmaq və məqsədə çatmaq birinci yerdədirsə, qadınlarda, ilk növbədə, ətrafla münasibətdir.

Bu fərqlər fizioloji müxtəlifliyin nəticəsi kimi də anlaşıla bilər. Kişi və qadın beyinləri doğulan gündən bir-birindən fərqlənir (5, 24). Beynin hipotalamus adlanan kiçik bir hissəsi belə inkişafın əsasıdır. Kişi və qadınlarda bu hissə öz quruluşu və funksiyasına görə tamamilə fərqlidir. Qadın beyni öz həcminə görə kişi beyni ilə müqayisəyə gəlməsə də, sən demə, o, daha «yaxşı qurulmuşdur», daha səmərəli işləyir və nəticədə, kişi beynini xeyli geridə qoyur. Qadın beyni kişi beynindən həcmcə kiçik və çəkisi azdır. Ancaq insanların beynində Broke ərazisi adlanan nöqtə var ki, bu da qadınlarda kişilərə nisbətən çox inkişaf edib. Qadınlarda çox danışmaqlarının əsas səbəbi də budur (10). İlk fərq elə beşikdən başlanır. Klinik məlumatlara müvafiq olaraq, bu zaman oğlanlar yerlərində fırlanır, qızlar isə ətrafdakılara diqqətlə nəzər salırlar. Qızlar daha tez dil açırlar. İyilmə qabiliyyəti qadınlarda 20 faiz daha güclüdür. Psixi tənəzüllər qadınlarda iki dəfə tez baş verir. Qadınlarda musiqi qabiliyyəti daha yaxşıdır. Maraqlı fizioloji faktdır ki, qadın nitqini kişilər beyninin musiqini qəbul etdiyi sahəsi ilə qavrayırlar, kişi nitqi isə beyninin məlumatı emal edən

sahəsində qəbul edilir (8).

Nitq sinkretik prosesdir, belə ki, bu həm söyləmə, həm eşitmə, həm də hərəkəti aktların birləşməsindən yaranır. Kişi üçün nəyin deyildiyi, qadın üçün isə necə deyildiyi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Kişilərin audio məlumatları almaq üçün beyinlərinin bir hissəsi işlədiyi halda, qadınlarda hər iki tərəf işləyir. Bu, ondan qaynaqlanır ki, lazım və vacib olan informasiyadan başqa məlumat yığmamaq üçün beyinlərinin bir hissəsi kifayət edir. Qadınlarda sol, kişilərdə isə sağ beyinin daha güclü inkişaf etməsidir. Sol beyin emosional beyin hesab olunur. Öz intuisiyalarını qadınlar bioloji yolla, yəni beyinlə birlikdə irsən qəbul edirlər. İntuisiyaların əsas təzahür forması isə nitqdır. Yəni insan nə qədər həyəcan keçirsə, nə qədər çox şey hiss etsə, o qədər danışmağa meyilli olacaq. Çünki nitq hissini ən çox adət olunmuş təzahür formalarındandır. Ona görə də bir insanın söz ehtiyatı, lüğət bazası, əsasən, digər faktorlardan, yəni şəxsin özünü inkişaf etdirməsindən asılı olsa da, bu fonddan istifadə bacarığı, leksikonun müəyyən qisminin işlənmə dərəcəsi, intensivliyi və s. xüsusiyyətlər cinsi amillərdən də asılıdır. Qadınlarda nitqi kişilərlə müqayisədə daha mürəkkəb, bitkin və tamdır. Ümumiyyətlə, qadınlar dilçilik və qrammatikada güclüdürlər.

Kişilər, adətən, öz tələblərini birbaşa irəli sürür, qadınlarsa müəyyən qədər tərəddüd edirlər (4, 72). Onlar istəklərini dolayı yolla bildirir, öz fikirlərini bəzən başqasının dilindən verirlər. Ad günü yaxınlaşan bir qadın bunu yada salmaq üçün oxşar mövzulardan danışa bilər, ya da başqalarının doğum günü tədbirlərinin möhtəşəmliyindən dəm vura bilər. Həmçinin onlar doğum günündə hədiyyə qəbul etmək istəklərini də birbaşa vurğulamazlar, ümumi şəkildə sevdiyi şeylərdən bəhs edirlər.

Qadınlar bəzən əmin olduqları şeyləri belə sual formasında deməyi seçirlər. Bu həm emosionallıq, həm də qarşısındakını sınaq istəyi ilə bağlı ola bilər. Qadın nitqində dərəcə əlamətləri, mübaligələr, günlük hadisələrin ekstrimal təqdimi, subyektivliyin ümumi fakt cildində verilməsinə daha çox yer verilir. Həmçinin sifət və zərflərin intensivliyi də güclüdür. Qadınlar bəzən hadisədən daha çox detallar, təfərrüatlar haqqında danışirlər. 1-2 cümlə ilə verilə biləcək məğzi saatlarla sizə açıqlaya bilərlər, çünki onlar üçün hadisənin özü qədər məkan, zaman, iştirakçıların əhvali-ruhiyyəsi, görkəmi, həmin anda keçirdikləri hisslər, reaksiyaları, şəxsi həyatlarındakı digər məqamlar da vacibdir. Həmçinin qadın beyni baş vermiş keçmiş hadisənin daha dolğun obrazını yaradır. Buna görə də bir hadisəni digəri ilə bağlamaqda, hazırkı situasiyanı əvvəlkilərlə müqayisə etməkdə, məntiqi olub-olmamasından asılı olmayaraq müxtəlif versiyalar irəli sürməkdə olduqca təcrübəlidirlər. Qadınlar kobud sözlərdən - kokofemizmlərdən daha çox, evfemizmlərə meyillidirlər. Mürəkkəb cümlələr, dolaşq fikirlərin ifadəsinə daha çox yer verilir. Eyni mövqedə çıxış edərkən və müəyyən hadisəni şərh edərkən qadın nitqində daha çox təkrara yer verildiyi, həmçinin bunun daha müfəssəl olması qənaətinə gəlinib. Kişi öz təəssüratlarını ifadə edərkən diqqəti, əsasən, hadisənin ən mühüm cəhətinə

yönəlir, qadın isə epizodik vəziyyətlərdən də eyni diqqət və maraqla söhbət açmağa bilər. Qadınlar öz fikirlərini əksərən dolaylı yollarla ifadə edirlər, çünki onlar üçün əsas olan hissləri ifadə etmək, bununla bərabər, emosiyaların qəlbəki coşğunluğunu müəyyən qədər azaltmaqdır, yəni nitq onlar üçün daha çox “ürəyini boşaltmaq” funksiyası yerinə yetirir. Bu da təsadüfi deyildir, çünki qeyd etdiyimiz kimi, qadında emosional, psixi tərəf daha qabarıqdır. Fikrini dolaylı yolla ifadə etmək digər insanlara qarşı münasibətlərində də keçərlidir. Belə ki, qadınlar çox zaman mənfi rəy və tənqidlərini birbaşa demir, daha yumşaldılmış formada və ya ümumi şəkildə ifadə edirlər. Həmçinin bu zaman şəxsin dəyişdirilməsi və gizlədilməsindən də istifadə edilir. Qadın nitqində atmacalara, “tikanlı sözlər”ə daha çox yer verilir. “Qızım sənə deyirəm, gəlirim sən eşit” prinsipindən çox zaman istifadə edilir. Kişi nitqi isə daha birbaşadır. Daha çox söyüşlərə, kobud sözlərə yer verilir. Buna görə də kişilər arasında söz savaşı öz yerini çox vaxt yumruq davasına verir. Qadınlar söz və cümlələri seçib ehtiyatla söyləyərlər. Həmçinin mətləbə keçməzdən əvvəl ona hazırlıq üçün giriş xarakterli bir neçə ifadə də işlədirlər. Modal sözlərdən və ədatlardan istifadə baxımından, sifətin dərəcə çalarlarını işlətməkdə daha mahirdirlər. Həmçinin cümlələri uzatmaq, əsas fikri bir neçə müxtəlif formaya salıb təkrar söyləməkdə də daha peşəkardırlar. Buna görə qadınlar çox zaman qarşısındakı öz fikrini yeridə bilər, çünki eyni ideyanı müxtəlif şəkildə təqdim etməyi bacarırlar.

Qadın nitqində süni kəlimələrə daha artıq yer var. Əgər oğlanlar arasında bəzi mənfi məzmunlu sözlər (yetim, kələm, qıjı) sevgi, mehribanlıq və səmimiyyət təzahürü sayılırsa, qızlar arasında isə müsbət məzmunlu kəlimələr öz həqiqi mövqeyində işlənmir. Məsələn: hamıya “canım”, “öpürəm” və s. deyilir.

Kişilər öz istəklərini əmr formasında qeyd etməyə, qadınlar isə bunu yerinə yetirilməsi vacib arzu kimi qeyd etməyə meyillidirlər. Bu həm onların mövcud cəmiyyətdəki hökmran statusu, patriarxal mövqeyin üstünlüyü, həm də bioloji cinslərin təbiətindəki fərqlərlə bağlıdır (6, 1488). Kişilər daha çox söyüşlərə, əmrlərə, qadınlar isə qarğıış-alcış və nəsihətlərə meyillidirlər. Öz fikrini yeritmək üçün kişi daha çox qorxu, zəhməti işə salma, qadın isə ələ alma metodundan, əzizləmə və oxşamalardan, həm də sözlə psixoloji təzyiqdən istifadə edirlər. Məsələn: Ata səhv hərəkət etmiş oğluna hədə-qorxu gələcək, ona əmrlər yağdıracaq (“Bir də bunu etsən, səni təpik altına salacağam”). Ananın nitqi isə tamam başqa olacaq (“Bala, qurban olum, məni öldürmək istəyirsən, yazığın gəlmir mənə?!”).

Qadın psixologiyasının mürəkkəbliyindən asılı olaraq onlar qeyri-dəqiq ifadələrə daha çox yer verirlər. Qadınlar danışarkən öz nitqlərini sərhədləndirir, müəyyən etikətlərdən istifadə edirlər. Məsələn: onlar nitqə başlamazdan öncə nəzakət əlaməti olaraq qəliblərdən istifadə edirlər (“Bağışlayın, narahat edirəm”; “Üzrlü sayın” və s. kimi). Təbii ki, kişi nitqində də bunlara rast gəlinir. Lakin zərif cinsin nümayəndələrinin dilində bu cür cümlələrin işlənmə dərəcəsi daha çoxdur. Hətta bu cür cümlələrin kombinasiyası da fəaldır. Bəzən eyni

situasiyada bir hadisə ilə bağlı iki və daha çox üzrxahlığa, izahata rast gəlmək olur: “Çox üzr istəyirəm. Bağışlayın ki, sizi nararahat edirəm” və s. Qadın nitqi daha nəzakətli və ehtiyatlıdır. Həmçinin qadın öz nitqində subyektivliyə daha meyillidir. Belə ki, biz onların nitqində “Mənə elə gəlir ki”, “Mənim fikrimcə”, “Təsəvvür edirəm ki” və s. kimi nitq və təfəkkür feillərinə daha çox rast gəlirik.

Qadın öz nitqi zamanı daha çox özünü təsdiqə ehtiyac duyur. Buna görə də nəqli cümlə kimi söylənməli olanı bəzən sual intonasiası ilə verməsi təəccüblü deyildir. Məsələn: Mən də özümə görə haqlıyam da, elə deyil?! Axı mənim də öz həyatım, istəklərim var, düz demirəm? Bu cür cümlələrin işlənməsi zamanı onlar sadəcə müsahibin onlara diqqət yetirdiyindən əmin olmaq istəyir. Həm də nitqin bu cür qurulması sadəcə zahiri bəzək üçündür. Belə ki, qadın çox zaman təsdiq nitqinə qulaq asmaz, onlar üçün əhəmiyyətli olan qarşı tərəfin onları dəstəkləməsi və ən əsası isə qadın psixologiyasına xas olan diqqət və nəvaziş ehtiyacının ödənməsidir (7, 54).

Dilin ən kiçik vahidlərindən olan söz kimi, frazeoloji vahidlər də insanın fəaliyyəti, onun daxili aləmi və psixoloji durumu ilə bağlı hadisələri əks etdirir (2, 31). Frazoloji vahidlərin işlənmə intensivliyi də qadın nitqində daha güclüdür. Çünki nitqdə prosesin adlandırılması zamanı frazeologizmlərdən istifadə edildikdə onlar, adətən, nitqə özləri ilə gətirdikləri emosional-ekspressiv ifadəlilik nəminə cəlb edilirlər (3, 26).

Sevginin açıq-aşkar ifadə edilməsi baxımından da zərif cinsin nümayəndələrinin üstünlüyü duyulur. Belə ki, sevdiyi insana qarşı münasibətini ifadə etmək üçün kişilər üç-dörd cümlə ilə kifayətlənsələr də, qadınlar bu barədə səhər-axşam danışa bilirlər. Bu xüsusiyyət sadəcə məhəbbət macərələrində yox, həm də dostluq, ailə münasibətləri və s. üçün də keçərlidir.

Fikrin mənbəyini bildirən modal sözlərin işlənməsi qadın nitqi üçün daha səciyyəvidir. Qrammatikaya daha çox fikir verilir, nitqin düzgünlüyü, dəqiqliyi, obrazlılığı daha çox gözlənilir. Qadın nitqində söyüşlərə, vulqar ifadələrə, jarqonlara, loru danışığına daha az rast gəlinir. Qadınlar daha çox sitat gətirir, öz nitqlərini başqalarının fikirləri ilə əsaslandırmaq və ya möhkəmlətmək ehtiyacı duyurlar. Əksər hallarda onlar baş vermiş situasiya ilə bağlı digərlərinin söylədiklərini olduğu kimi yadda saxlaya və deyə bilirlər. Hadisələri, onların insanlarda doğurduğu təəssüratları xatırlamaq baxımından da qadınlar irəlidəirlər. Belə ki, ər-arvad mübahisəsi zamanı və ya digər məişət söhbətlərində onlar, hətta on, iyirmi il əvvəl baş vermişlərdən də söhbət açmağa və gileylənə bilirlər. Həmçinin bir məsələdə qadının iradəsinin əksinə gedilsə və uğursuzluğa düşər olursa, əmin ola bilərsiniz ki, heç kim sizi günlərlə davam edəcək “Mən axı demişdim”, “Sizi xəbərdar etmişdim”, “O vaxt mənə qulaq assa idin, indi belə olmazdı”, “Gördün, mən haqlı idim” kimi ifadələrdən xilas edə bilməyəcək.

Hər bir cins öz maraq dairəsinə aid olan mövzuları daha dərindən qavrayır, öyrənməyə çalışır. Qadın nitqində eyni rəngin müxtəlif tonların başqa

adları olsa da, kişilər buna əhəmiyyət vermir oxşar çalarları əsas tonla eyni adda adlandırılar. Makiyaj vasitələrinin, müxtəlif cür geyim, ayaqqabı növlərinin fərqli adları qadın nitqini, alət, dəzgah, cihaz adları, avtomobilə aid hər şeyi spesifik adlarla səsləndirmək kişi nitqini fərqləndirir. Həmçinin idman sahələrində də bu diferensiallıq müşahidə olunur.

Beləliklə, qadın və kişi nitqi eyni vasitəyə əsaslansa da, bundan müxtəlif tərzdə istifadə edilir. Bu həm fizioloji, həm də psixoloji fərqlilikdən irəli gəlir. Spesifik xüsusiyyətlər həm fonetik, həm leksik, həm də qrammatik və üslubi fiqurların işlədilməsində özünü göstərir.

ƏDƏBİYYAT

1. Əfəndiyeva T.Ə. Azərbaycan ədəbi dilinin üslubiyyat problemləri. Bakı: Nurlan, 2007, 184 s.
2. Mirzəliyeva M.M. Türk dillərinin frazeologiyası. I cild. Bakı: Nurlan, 2009, 220 s.
3. Бабкин А.М. Фраzeология и лексикография. – В сб. Проблемы фразеологии (Исследования и материалы). Ленинград, 1964, с. 7 – 36.
4. Jane Sunderland. Language, Gender and Children's Fiction. New York: "Continuum" International Publishing Group, 2011, 258 p.
5. Je Durden-Smith and Diane de Simone. Sex and the Brain. PAN-Great Britain, 1983, 556 p.
6. Xiufang Xia. Gender Differences in Using Language. – Theory and Practice in Language Studies. Vol. 3, No. 8, Finland: "Academic" Publisher, 2013, pp. 1485-1489.
7. Lakoff R.T. Language and Woman's Place. – Language in Society, Vol. 2, No. 1, Cambridge University Press, 1973, pp. 45 – 80.
8. <http://xanim.az/qadin-nitqinin-mistik-gucu-17279>
9. <http://www.birge.az/blog/21385/qadinla-kisinin-ferqli-otuz-ceheti>
10. https://en.wikipedia.org/wiki/Neuroscience_of_sex_differences

ОТЛИЧИТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЖЕНСКОЙ И МУЖСКОЙ РЕЧИ

А.М.МЕХДИЗАДЕ

РЕЗЮМЕ

Несмотря на то, что проявление гендерных особенностей речи было привлечено к исследованию азербайджанскими лингвистами с различных точек зрения и основания в направлении решения иных проблем, но не проведено всестороннее исследование об этом, в общем оно является новой и актуальной сферой. Статья посвящена исследованию гендерной спецификации в речи, изучению использования в различных формах языком разными полами.

Автор статьи считает ведущей ежедневную бытовую речь и в основном ссылается на научно-теоретические исследования иностранных источниках о гендерной лингвистике. В исследованиях о гендерной лингвистике, центральное место занимает установление отличий друг от друга женской и мужской речи. В статье прокладывается свет на исследования и теоретические высказывания, относящиеся к этим вопросам.

Мужская и женская речь отличаются друг от друга не только по фонетическим особенностям и количеству слов в лексиконе, но и по грамматической и стилистической спецификации. В статье отдельно обращается внимание на мужскую и женскую речь, ведется сравнение.

Затем в языке отмечены гендерные различия и приведены результаты проявления как физиологических, так и психологических фактов этих различий.

Ключевые слова: мужская речь, женская речь, психологические и физиологические отличия, стилистические особенности, культурные этикетки, интенсивность, лексикон.

DISTINCTIVE FEATURES BETWEEN FEMALE AND MALE SPEECHES

A.M.MEHDIZADEH

SUMMARY

Although manifestation of gender features in speech has been researched from different aspects by Azerbaijani linguists, the topic is yet to be comprehensively researched and, in general, is rather new and topical. The article deals with the research of gender specificity, the study of use of language in various ways by different genders.

Basing on the colloquial language, the author mainly refers to scientific-theoretical researches in foreign literature. Identification of distinctive features of female and male speeches is the core issue in researches on gender linguistics. Theoretical approaches and researches on these issues are lightened in the article.

Male and female speeches vary not only for phonetic features and the quantity of words in their lexicons, but also for their stylistic specificity. Female and male speeches are separately reviewed and compared in the article.

Finally, gender distinctions in language have been specified and it is concluded that these distinctions appear as the manifestation of physiological and psychological facts.

Key words: male speech, female speech, physiological and psychological distinctions, stylistic features, cultural etiquettes, intensity, lexicon.